

پیش‌گیری از ابتلا به ویروس کرونا با تأکید بر انجام وضو

قدرت‌اله مومنی^۱

نامه به سردبیر

سردبیر محترم مجله دانشکده‌ی پزشکی اصفهان

شستشوی دهان سه مرتبه، بینی سه مرتبه، صورت از رستنگاه موی سر تا چانه دو مرتبه - شامل یک مرتبه واجب و مرتبه‌ی دوم مستحب - دست‌ها از آرنج تا نوک انگشت‌ها به شکل شستشو از بالا به پایین یک مرتبه و مسح قسمتی از سر و روی پاها می‌باشد (۳). با این وصف، در جریان انجام هر وضو، به تعداد ۱۰ مرتبه، شستشوی دست‌ها، دهان، بینی و صورت انجام می‌شود که تعداد آن در هر شبانه‌روز به ۳۰ مرتبه می‌رسد. البته فراوانی تکرار این شستشو (وضو) با انجام وضوهای مستحبی برای انجام فعالیت‌هایی مانند خواندن قرآن، قبل از خوابیدن، قبل از غذا خوردن و یا احکامی از قبیل دایم‌الوضو بودن، به میزان قابل توجهی افزایش می‌یابد (۴).

نکاتی که در وضو تأثیر مثبت دارند که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌شود. شرط صحت وضو، استفاده از آب پاک و خالص است. آب، آلوده به نجاست و مخلوط به خاک و مانند آن نباشد. موانع رسیدن آب به پوست دست و صورت اعم از مواد چسبنده، لاک و یا مواد چرب بر طرف گردد. رفع کردن این موارد، اغلب مستلزم استفاده از صابون و یا سایر حلال‌ها می‌باشد. استنشاق با آب سرد در هنگام وضو گرفتن توصیه شده است که مخاط بینی را برای دفاع از میکروب‌ها مرطوب می‌کند (۵). مضمضه و استنشاق قبل از وضو مستحب است؛ این امر تأکید مجددی است مبنی بر این که آب وضو باید قابل شرب و پاکیزه باشد. استفاده از آب مستعمل (مانند آب خزینه در حمام‌های قدیم) و آب گرم شده با آفتاب (آب مسخن) در وضو ممنوع است (۶). مضمضه و استنشاق، باعث دور کردن شیطان (میکروب) از فضای دهان و بینی معرفی شده است (۷). «شیطان» به هر موجود مضر، منحرف و پلید گفته می‌شود. میکروب‌های بیماری‌زا نیز از آن جهت که موجوداتی زیان‌آورند، می‌توانند از مصادیق واژه‌ی «شیطان» باشند (۸).

اگر چه نمی‌توان این دستور دین اسلام را جایگزین دستورالعمل سازمان بهداشت جهانی در جهت پیش‌گیری از ابتلا به کووید-۱۹

طبق توصیه‌های سازمان بهداشت جهانی، یکی از روش‌های مؤثر در پیش‌گیری، شستشوی مکرر دست‌ها با آب و صابون به مدت ۲۰ ثانیه است. هر مسلمان، مکلف است قبل از نماز، وضو بگیرد. فرایند وضو شامل شستشوی دست‌ها تا مچ یک مرتبه، شستشوی دهان و بینی هر یک سه مرتبه، صورت از رستنگاه موی سر تا چانه دو مرتبه و دست‌ها از آرنج تا نوک انگشت‌ها، یک مرتبه و مسح قسمتی از سر و روی پاها می‌باشد؛ با این وصف، در هر وضوی کامل، ۱۰ مرتبه و در هر شبانه‌روز، ۳۰ مرتبه شستشو انجام می‌شود. این شستشو، نمی‌تواند جایگزین دستورالعمل سازمان بهداشت جهانی باشد، اما شاید بتواند در پیش‌گیری از عفونت ناشی از کووید ۱۹، تأثیرگذار باشد.

با وجود نرخ مرگ و میر حدود ۳/۴ درصد، تاکنون هیچ واکسن یا داروی ضد ویروسی مؤثری برای پیش‌گیری و یا درمان بیماری ناشی از عفونت با Corona Virus disease-19 (Covid-19) از نظر بالینی تأیید نشده است (۱). ویروس کرونا، به طور عمده از طریق دهان، بینی و چشم، منتقل می‌شود. بنا بر اعلام سازمان بهداشت جهانی (World Health Organization یا WHO)، یکی از مؤثرترین روش‌های پیش‌گیری از ابتلا به این ویروس، رعایت اصول بهداشت فردی، از جمله شستشوی مکرر دست‌ها با آب و صابون به مدت ۲۰ ثانیه است (۲). با توجه به اهمیت شستشوی دست‌ها در پیش‌گیری از شیوع ویروس کرونا، در این متن با بررسی منابع علمی منتشر شده، احتمال تأثیر وضو در پیش‌گیری از عفونت و ابتلای انسان به کووید ۱۹ مطرح می‌گردد.

به مسلمانان دستور داده شده است، علاوه بر شستشوی معمول دست‌ها، شستشوی دهان، بینی و صورت را به شکل خاصی که وضو نامیده می‌شود، به عنوان یک تکلیف شبانه‌روزی با دقت انجام دهند. وضو در لغت به معنای نظافت و پاکیزگی است. روش آن پس از قصد قربت، با رعایت مستحبات، شامل شستشوی دست‌ها تا مچ،

۱- استادیار، گروه معارف اسلامی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

نویسنده‌ی مسؤول: قدرت‌اله مومنی؛ استادیار، گروه معارف اسلامی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

ابتلا به ویروس‌ها از جمله کرونا، نیازمند مطالعات بین رشته‌ای در دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد.

قرار داد، اما به دلیل این که نوعی شستشوی کامل است، شاید بتواند در پیش‌گیری از شیوع و ابتلا به بیماری، تأثیرگذار باشد. با این حال، تعیین میزان دقیق اثرگذاری این دستورالعمل اسلامی بر پیش‌گیری از

ارجاع: مومنی قدرت‌اله. **پیش‌گیری از ابتلا به ویروس کرونا با تأکید بر انجام وضو.** مجله دانشکده پزشکی اصفهان ۱۳۹۹؛ ۳۸ (۵۷۳): ۲۸۸-۲۸۶.

References

1. Farnoosh G, Alishiri G, Hosseini Zijoud S R, Dorostkar R, Jalali Farahani A. Understanding the severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) and coronavirus disease (COVID-19) based on available evidence - a narrative review. *J Mil Med.* 2020; 22(1): 1-11. [In Persian].
2. World Health Organization. Clean Care is Safer Care: The evidence for clean hands [Online]. [cited 2020 Feb 5]; Available from: URL: https://www.who.int/gpsc/country_work/en/
3. Khomein R. Toziolmasael. Tehran, Iran: Imam Khomeini Publishing House; 2006. [In Persian].
4. Tabatabaei Yazdi MK. Al-Urwa Al-Wathqi. vol 1. Beirut, Lebanon: Al Alami Library; 1989. [In Arabic].
5. Paknejad R. The first university and the last prophet. Tehran, Iran: Akhlagh Publications, 2014. [In Persian].
6. Ehtemam A. Philosophy of Judgments. 2nd ed. Isfahan, Iran: Falahat Iran; 1999. [In Persian].
7. Al-Hurr al-Amili M. Wasa'il al-Shia. vol 1. Beirut, Lebanon: Dar Ahya al-Toras al-Arabi; 1994. [In Arabic].
8. Safaei Haeri A. Purification with the flow of the Quran. Qom, Iran: Laylat al-Qadr Publications; 2002. [In Persian].

Prevention of COVID-19 Infection with Emphasizing on Ablution

Ghodratollah Momeni¹

Letter to Editor

Abstract

According to the World Health Organization's (WHO) recommendations, washing hands frequently with soap and water for 20 seconds is an effective way to prevent COVID-19 infection. Every Muslim is obliged to perform ablution before prayers. Wash your hands up to your wrists once, rinse your mouth and nose three times each, wash face from head to chin twice and hands from elbow to fingertips once, and anoint part of the head and legs. However, in each complete ablution, washing is performed 10 times, and in each day, 30 times. This wash cannot replace the WHO guidelines, but it can be effective in preventing COVID-19 infection.

Keywords: COVID-19; Prevention; Islam; Hand washing

Citation: Momeni G. Prevention of COVID-19 Infection and Emphasizing on Ablution. J Isfahan Med Sch 2020; 38(573): 286-8.

1- Assistant Professor, Department of Islamic Education, School of Medicine, Isfahan university of Medical Sciences, Isfahan, Iran
Corresponding Author: Ghodratollah Momeni, Assistant Professor, Department of Islamic Education, School of Medicine, Isfahan university of Medical Sciences, Isfahan, Iran; Email: gh_momeni@mail.mui.ac.ir